

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Oude Rijksweg 123-126, 't Zand, gemeente Schagen
Adviesnummer	21121
Opstellers	S. Veenstra (archeoloog) & C.M. Soonius (senior archeoloog)
Datum	10-05-2021

Advies	Vrijgeven.
Vervolgtraject	Dubbelbestemming Waarde Archeologie opnemen (het aspect archeologie meewegen bij plannen groter dan 10.000 m ² en dieper dan 2 m).

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: Karin Mak) is gekeken naar het aspect archeologie en cultuurhistorie met betrekking tot het Ontwerp Bestemmingsplan voor de uitbreiding van EMT aan de Oude Rijksweg 123-126 in 't Zand, gemeente Schagen.¹

Het Ontwerp Bestemmingsplan is uit 2020. Het plangebied is circa 6.159 m² groot (afb. 1 en 2).

De geplande ingreep binnen het nieuwe bestemmingsplan bedraagt het verwijderen van de huidige beplanting op het aan te kopen perceel en daarop aansluitend de bouw van een vierde bedrijfshal. Er is met het oog op de toekomst ook ruimte voor een vijfde bedrijfshal bestemd. Deze zal echter, indien het bestemmingsplan wordt goedgekeurd, over een aantal jaar pas worden aangelegd.

In paragraaf 4.2 zijn enkele zaken met betrekking tot archeologie en cultuurhistorie opgenomen. In onderhavige quickscan wordt een en ander nader uiteengezet. Cultuurhistorisch van belang is het Noord-Hollandsch Kanaal. Hier zijn ingrepen voorzien.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied ligt in het bestemmingsplan "Petten, 't Zand, Callantsoog en Groote Keeten" (vastgesteld op 28-09-2010).² Voor het gehele plangebied is de dubbelbestemming "Waarde-Archeologie 4" opgenomen (vrijstellingsgrens 2.500 m²; afb. 3). Cultuurhistorie is in het vigerend bestemmingsplan nog niet meegewogen.

In het vigerend bestemmingsplan is de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Zijpe deels opgenomen.³

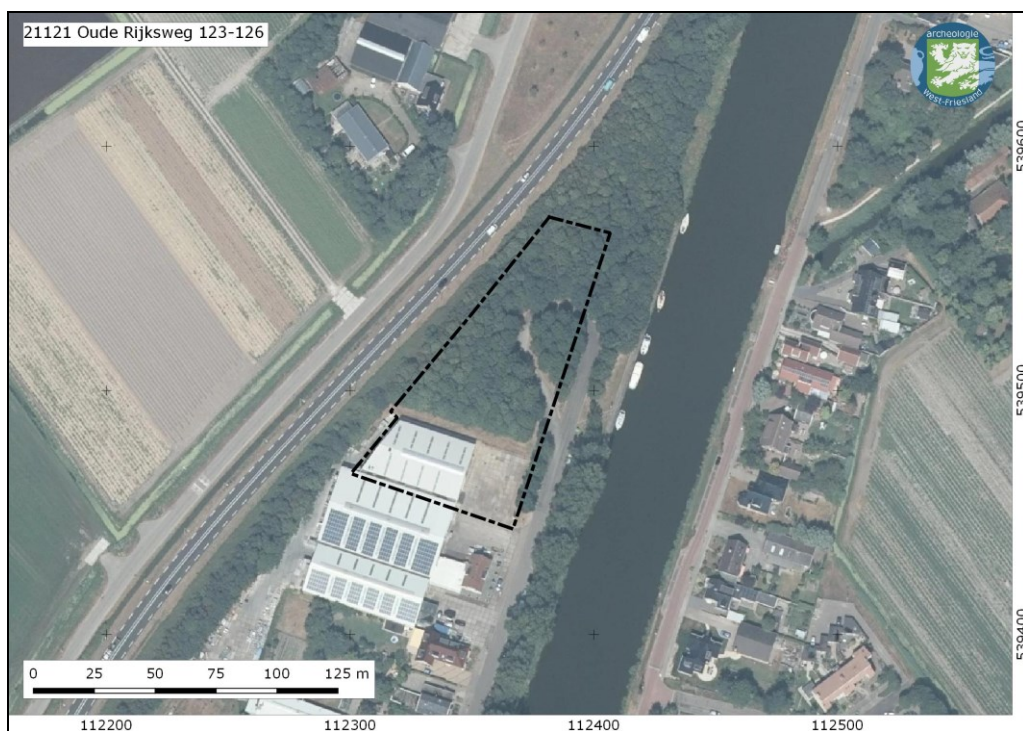
¹ NL.IMRO.0441.BPUitbreidingEMT.ON01.

² NL.IMRO.0476.BP001H0001-0501 (www.ruimtelijkeplannen.nl)

³ Alders & Husken 2007.

Het plangebied ligt in de polders gelegen ten westen van het Noordhollandsch Kanaal. Hier zijn bewoningssporen uit diverse periode te verwachten maar ook hier kan erosie de archeologische resten hebben aangetast of verwoest. Onder een dikke laag laatmiddeleeuwse sedimentatie zijn in de diepe ondergrond sporen van bewoning en ontginning uit vroegere perioden te verwachten, voor zover ze niet zijn geërodeerd door het Zijper zeegat. In deze zone geldt op de beleidskaart een vrijstellingsgrens van 10.000 m² (afb. 4).

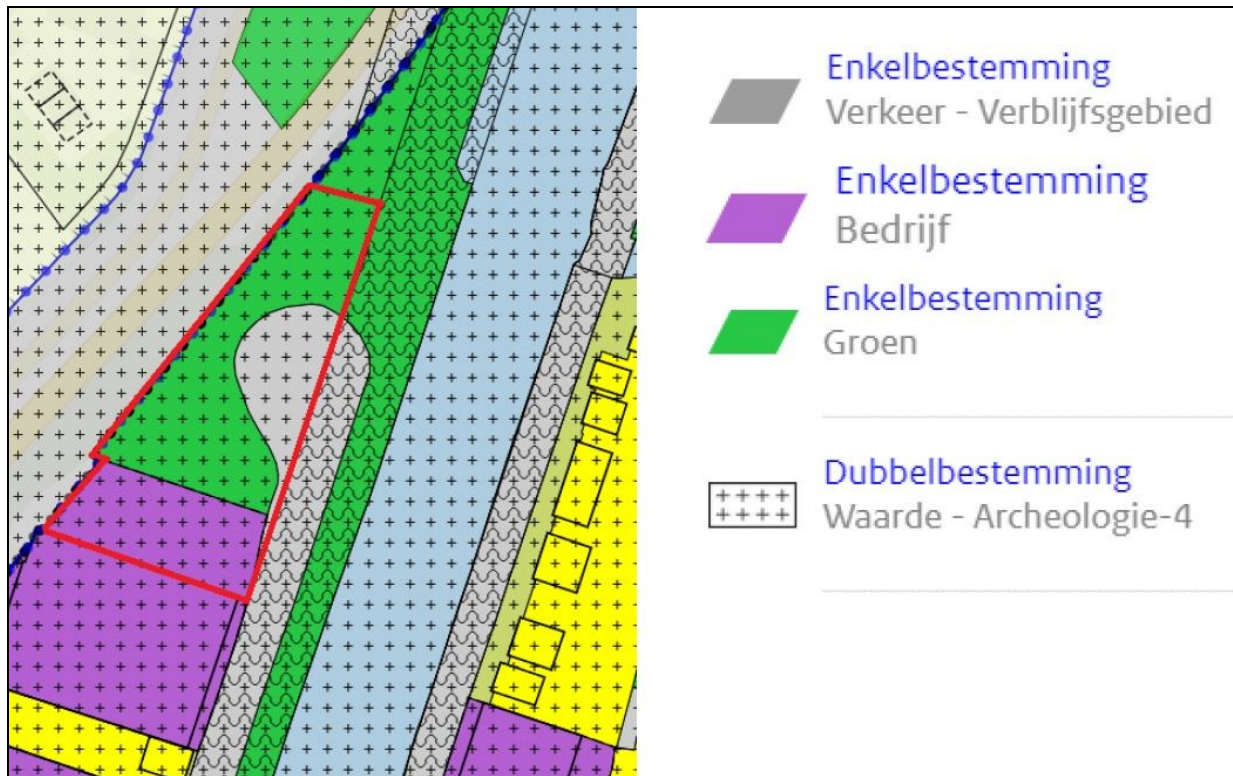
Het is onduidelijk waarom deze vrijstellingsgrens in het vigerende bestemmingsplan niet is overgenomen op de verbeelding. Figuur 11 van het vigerend bestemmingsplan heeft wel de juiste vrijstellingsgrenzen weergegeven.

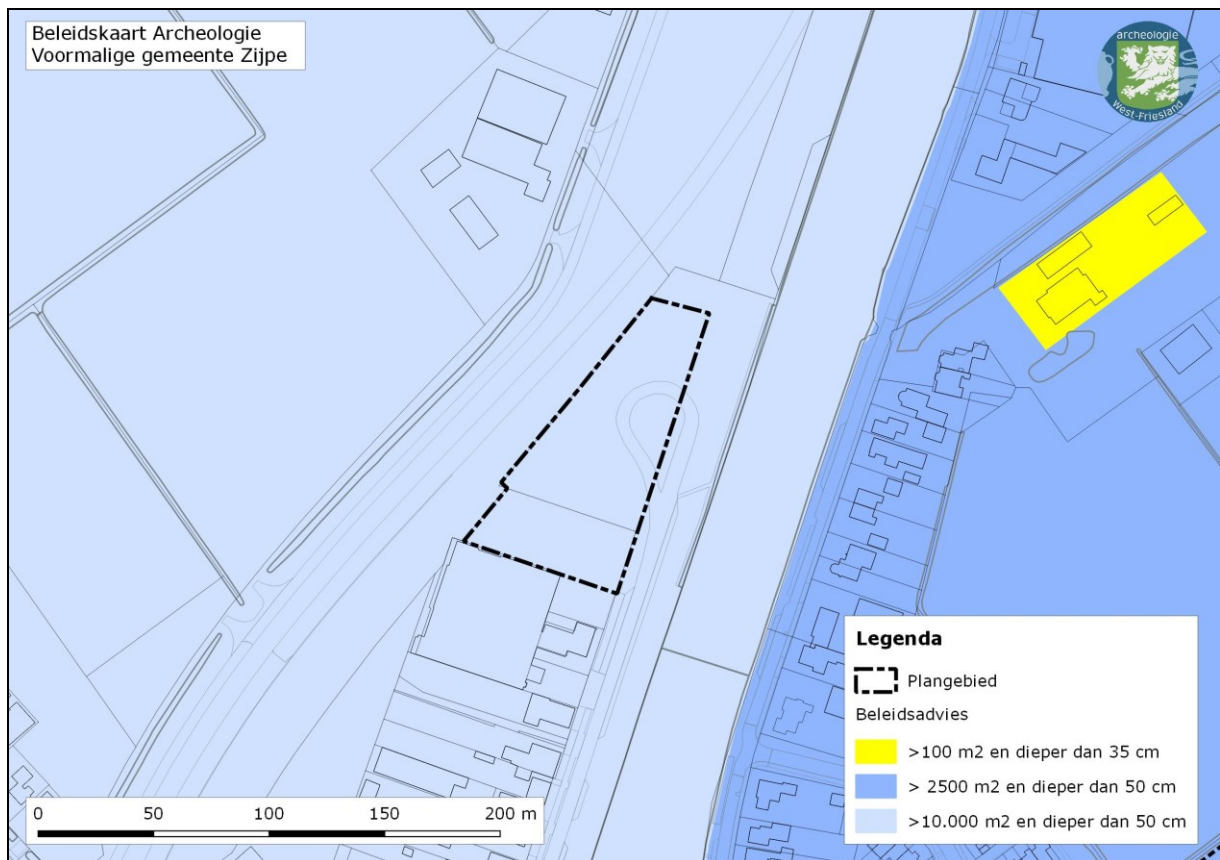
Afbeelding 1. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op een recente luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Situatietekening toekomstige situatie (bron: ontwerp bestemmingsplan)

Afbeelding 3. Ligging plangebied (rode lijn) op het vigerend bestemmingsplan.

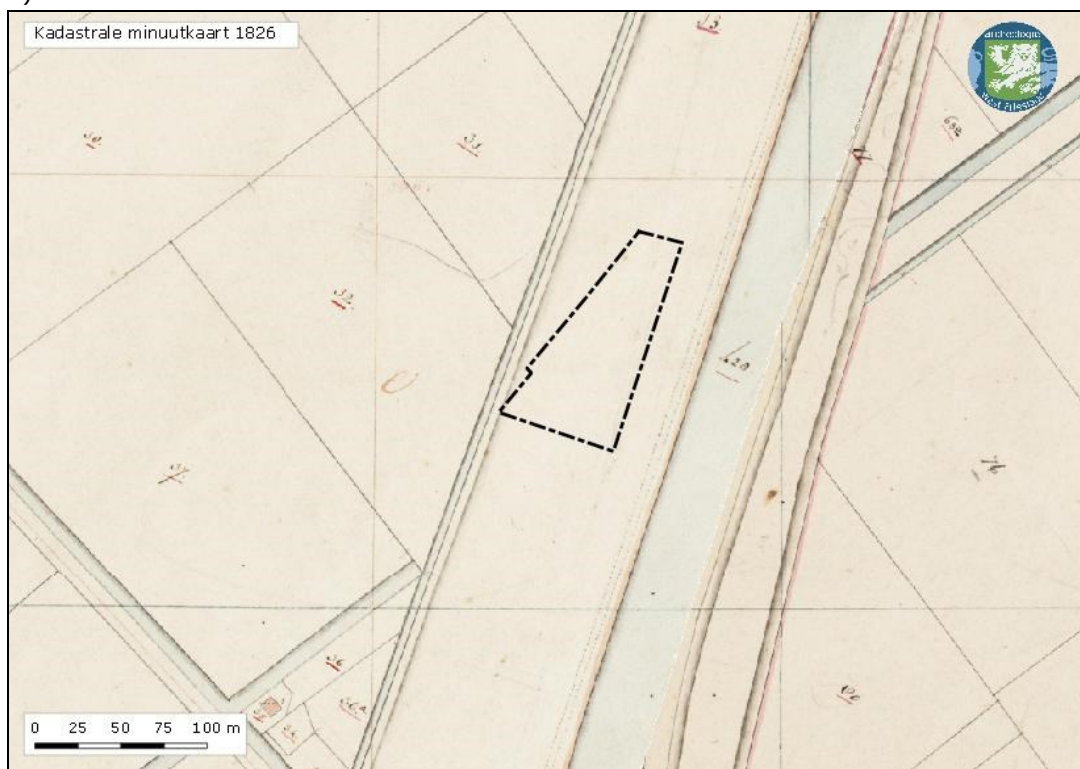
Afbeelding 4. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de beleidskaart archeologie (Alders & Husken 2007).

3. Historische achtergrond

Het plangebied ligt in de Polder Zijpe. Bij de eerste bedijking van de Zijpe in 1552-1553 zijn op verschillende plaatsen sporen van vroegere bewoning aangetroffen. De meeste van deze sporen lagen onder het zand in goede zwarte aarde. De exacte locatie van deze vondsten is niet bekend. Na de bedijking begaven de dijken van de polder het tweemaal (in 1555 en 1570) en in 1573 werd de polder met opzet geïnundeerd om de opmars van de Spanjaarden een halt toe te roepen. In 1597 werd de Zijpe voor de laatste keer ingepolderd.

Het plangebied ligt ten westen van het Noordhollandsch Kanaal.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op geen van de geraadpleegde kaarten is bebouwing zichtbaar ter hoogte van het plangebied. Dit geldt ook voor het kadastrale minuutplan uit 1826 (afb. 4).

Afbeelding 4. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1826.

4. Archeologische en geologische bronnen

In de directe omgeving van het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

De middeleeuwse zeeafzettingen hebben op basis van het geraadpleegde historische kaartmateriaal een lage archeologische verwachting. Aan de hand van een nabijgelegen boring uit het Dinoloket kan een verwachting van de aanwezige bodemopbouw worden geformuleerd (afb. 5). De bovenste 2,5 meter van het bodemprofiel bestaat uit zanden en kleien die allemaal afgezet zijn na 1000 na Chr. Hieronder is een ca. 1 m dikke veenlaag aanwezig. Op deze veenlaag kunnen bewoningsresten uit de IJzertijd tot en met Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. Onder de veenlaag bevindt zich het Laagpakket van Wormer. Op de goed ontwaterde delen van deze afzettingen kon in het Laat Neolithicum worden gewoond. Het basisveen en de top van de pleistocene afzettingen zijn niet aangeboord. Door de aanwezigheid van Basisveen op deze afzettingen is deze top nog intact.

Bewoning van dit pleistocene oppervlak is in principe mogelijk in de periode Laat-Paleolithicum-Mesolithicum.

Afbeelding 5. Locatie boring en boorbeschrijving ter hoogte van het plangebied (bron: DINOloket).

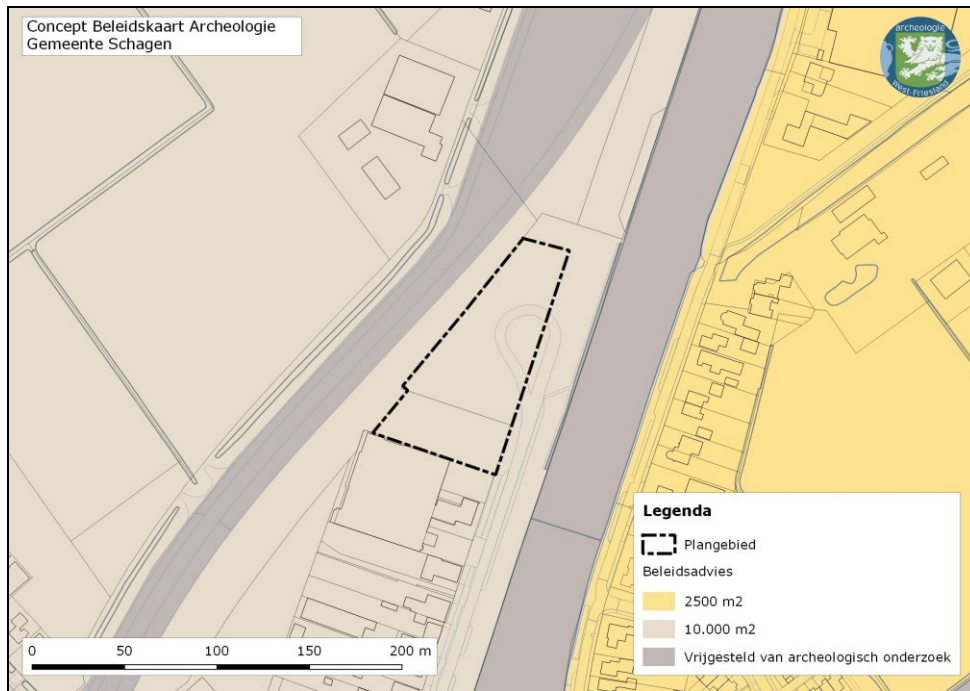
5. Conclusie & Advies

Op basis van de bovenstaande quickscan geldt een lage archeologische verwachting voor bewoningsresten uit de Nieuwe tijd. Voor het aanwezige veen in de ondergrond geldt een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de IJzertijd tot en met Vroege Middeleeuwen. Deze worden niet bedreigd door de voorgenomen grondwerkzaamheden. Om de eventueel aanwezige archeologische waarden te beschermen is een dubbelbestemming Waarde –Archeologie opgenomen. De vrijstellingsgrens kan van 2.500 m² naar boven worden bijgesteld naar 10.000 m² conform de beleidsnota archeologie. Hierbij kan gesteld worden dat binnen de eerste twee meter van het bodemprofiel binnen het plangebied in ieder geval geen archeologische waarden worden verwacht. Dit zou betekenen dat de dieptegrens naar beneden kan worden bijgesteld van 0,5 m naar 2 m –Mv.

6. Tekstvoorbeeld paragraaf (optioneel toe te voegen aan Archeologie)

Ten behoeve van het bestemmingsplan is een archeologische quickscan uitgevoerd. Deze is als bijlage opgenomen. Op basis van de in de quickscan geraadpleegde bronnen geldt een lage archeologische verwachting voor bewoningsresten uit de Nieuwe tijd. Voor het aanwezige veen in de ondergrond geldt een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de IJzertijd tot en met Vroege Middeleeuwen. Deze worden niet bedreigd door de voorgenomen grondwerkzaamheden.

De op de planlocatie aanwezige vrijstellingsgrens van 2.500 m² en 50 cm kan gewijzigd worden in een vrijstellingsgrens van 10.000 m² (afb. 6). Voor bouwwerken en of grondwerkzaamheden met een oppervlakte groter dan resp. 10.000 m² en een diepte van meer dan 200 centimeter moet door middel van een rapport/quickscan worden aangetoond dat de archeologische waarden niet worden aangetast. De beoogde ontwikkeling overschrijdt de vrijstellingsgrens niet.

Abbeelding 6. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de herziene beleidskaart archeologie.

7. Bronnen

Archis 3.0

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 28. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Bügel Hajema, 2010. Bestemmingsplan Petten, 't Zand, Callantsoog en Groote Keeten, gemeente Zijpe (vastgesteld 28-09-2010). NL.IMRO.0476.BP001H0001-0501 (www.ruimtelijkeplannen.nl)

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie A genaamd Het Zand, tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Provincie Noord-Holland, 2018. Prachtlandschap Noord-Holland! Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (<https://leidraadlc.noord-holland.nl/ensembles/zijpe-en-hazepolder/>).

Noord-Hollands Archief

Westfries Archief